

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande från Skogsindustrierna - Förslag om nya avfallsregler M2009/1551/R

Skogsindustrierna är massa-, pappers- och den trämekaniska industrins bransch- och arbetsgivarorganisation och företräder ett 60- tal massa- och papperstillverkare inom 28 företag/koncerner och ca 140 sågverk i ett 70- tal företag/ koncerner. Värdet av exporterade skogsindustriprodukter uppgick 2008 till ca 130 miljarder kr.

Skogsindustrierna anser att det såväl ur miljömässig som ur ekonomisk synvinkel är viktigt att avfallslagstiftningen är tydlig och utan onödig detaljstyrning. Skogsindustrierna finner att EUs avfallsdirektiv är ett steg på vägen och bör införas utan skärpningar eller särlösningar i den svenska lagstiftningen. Det nu remitterade förslaget hade i vissa delar kunnat göras mer stringent för att tillgodose dessa krav.

Skogsindustrin berörs av avfallsreglerna dels vid hantering av det avfall som uppstår vid tillverkningsenheterna dels genom producentansvaret för de tillverkade produkterna. Skogsindustrin nyttiggör idag ca 95 % av det avfall som uppstår vid tillverkningen. Den största mängden utgörs av rester från träråvaran, vilka nyttjas för energigenerering i processen. Andra användningsområden är materialutnyttjande för t ex deponitäckning och landbyggnad samt kompostering. Använda pappersprodukter är en viktig råvara för massa- och pappersbruket och återvinningsgraden för papper med producentansvar uppgår idag till ca 80 %. Den höga materialåtervinningen gynnas av det effektiva insamlingssystemet i producenternas och deras entreprenörers regi, som separerar de olika pappersprodukterna dvs tidningar, kartong och kontorspapper. Härigenom säkerställs den höga kvalitén på råvaran som är en förutsättning för maximal materialåtervinning.

Avfallsdefinitionen i sig är svårtolkad och omfattar såväl icke önskvärda avfall som avfall som har en given plats i en hållbar samhällsutveckling. Avgränsningar och förtydliganden är därför av särskild vikt.

Skogsindustrierna instämmer i synpunkter lämnade av Svenskt Näringsliv och tar nedan endast upp de för skogsindustrin viktigaste frågorna.

Biproduktprincipen bör införas i Miljöbalken

Biproduktprincipen är väsentlig för näringslivet. Att biprodukter tillverkas är ett naturligt led i en resurseffektiv verksamhet och en önskvärd utveckling. Inom skogsindustrin tillverkas idag ett antal olika biobaserade biprodukter vilka försäljs t ex till kemiindustrin.

Biproduktprincipen bidrar till att skilja mellan avfall och icke-avfall och utgör därmed en gräns mellan vilken lagstiftning som ska följas. Biprodukter som sätts på marknaden regleras av kemikalielagstiftningen Reach.

Skogsindustrierna anser att biproduktprincipen är central och ska införas i Miljöbalken. Den reglerar inte avfall och kan därmed inte införas som ett undantag från avfallsförordningens tillämpningsområde, vilket föreslås i departementspromemorian . Biprodukter är inte avfall men kan naturligtvis precis som andra produkter bli avfall i ett senare skede. Att hanteringen då regleras av avfallslag stiftningen är en självklarhet.

Tolkningen av industriell praxis är alltför begränsad

I departementspromemorian diskuteras de omständigheter som enligt direktivet ska vara uppfyllda för att ett material ska betraktas som en biprodukt. Skogsindustrierna anser att tolkningen i promemorian är alltför snäv beträffande vad som avses med ”att ett ämne eller föremål ska kunna användas direkt utan annan bearbetning som i industriell praxis är normal”. Det är orimligt att tro att EU-direktivet avser att begränsa den ”direkta användningen och industriella praxisen” till metoder som används för avfallshantering eller för produktion av huvudprodukten. Det kan inte finnas några miljömässiga skäl till denna inskränkning. Det bör noteras att tillståndsprövningen omfattar eventuella biprodukter och förfarandet att utvinna dem.

Med industriell praxis måste avses de gängse metoder för framställning av aktuell biprodukt som säkerställer att biprodukten kan användas. Skogsindustrierna anser att ett klagörande av detta måste göras antingen i författningstexten eller i kommande propositionstext.

Reglerna om ”upphörande av att vara avfall” bör införas i Miljöbalken

Skogsindustrin välkomnar möjligheten att tydliggöra att ett avfall upphört att vara avfall eftersom detta kan medföra marknadsmässiga fördelar. Omklassningen innebär också ett tydligt byte av gällande regelsystem - från avfallslagstiftningen till t ex Reach. Precis som biproduktprincipen är principerna för när avfall upphör att vara avfall centrala och har bäring på vilken lagstiftning som ska tillämpas. Skogsindustrierna att den ska införas i Miljöbalken.

Skogsindustrierna anser också att den nationella möjligheten att ta fram kriterier i detta avseende utnyttjas och införs i regelverket.

Definition och omklassning av farligt avfall bör vara i enlighet med direktivet

Huruvida ett avfall ska betraktas som farligt eller ej är en väsentlig och komplex fråga för ett företag och direktivets regler härför bör införas utan ändring. Skogsindustrierna anser att det inte är rättssäkert att tillämpa bilaga 2 (nuvarande bilaga 3) direkt i det enskilda fallet. Bemyndigandet i 7 § första stycket bör därför behållas.

I departementspromemorian föreslås att nuvarande möjlighet för länsstyrelserna att i det enskilda fallet och under vissa förhållanden besluta om att ett visst avfall inte ska anses farligt ska ersättas av en dispensmöjlighet. Skogsindustrierna anser att nuvarande reglering ska behållas.

Återanvändning bör definieras i enlighet med direktivet

Skogsindustrierna konstaterar att definitionen av återanvändning i departementspromemorian skiljer sig från direktivets definition utan att detta avsteg motiverats. Skogsindustrierna anser att så långt möjligt bör direktivets definitioner gälla.

Program för förebyggande av avfall bör utarbetas tillsammans med näringslivet

Enligt direktivet ska program för förebyggande av uppkomst av avfall utarbetas. Skogsindustrierna vill i detta sammanhang påminna om att avfallsdefinitionen är bred och omfattar även nyttiga avfall såsom returpapper och biobränslen från skogsindustriell tillverkning. Likaså ska en nationell avfallsplan utarbetas. ’

Skogsindustrierna vill framhålla vikten av att näringslivet involveras i detta arbete.

Behåll förbudet för andra att hantera avfall som producent ska hantera

Av nuvarande MB 15 kap 21§ framgår det att avfall som omfattas av producentansvaret ska transporteras genom producents försorg med ett förbud för annan att transportera detta avfall. I departementspromemorian föreslås att det ska överlåtas till regeringen att besluta om detta, från fall till fall, inom ramen för beslut om förordningar.

Skogsindustrierna anser att detta är en försvagning av den princip på vilken dagens framgångsrika insamlingssystem är uppbyggt och ifrågasätter motivet för förändringen. Uppbyggnaden och driften av dagens insamlingssystem för pappersförpackningar och returpapper kräver långsiktiga spelregler. Att öppna upp för förändringar av dessa genom ett enkelt regeringsbeslut skulle hota

stabiliteten och göra det svårare att fortsätta den framgångsrika utvecklingen mot ökad materialåtervinning av pappersförpackningar och returpapper.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna senast år 2015 ha infört separat insamling för ett antal material däribland papper. Skogsindustrierna vill återigen framhålla vikten av att behålla systemet med separat insamling av olika papperskvaliteter.

Vi vill i detta sammanhang också påminna om behovet av att inleda arbetet med implementeringen av lagen om godkända insamlingssystem (riksdagsbeslut 18 juni 2008), vilket är en annan viktig förutsättning för det fortsatta förbättringsarbetet inom ramen för producentansvaret för våra produkter.

Stockholm den 23 oktober 2009

SKOGSINDUSTRIERNA

Christina Wiklund